

Medgyesi Emese

GONSENYICZA JAKAB APASÁGA

Herold Herman fiatal vállalkozó munkáját valáchiái telephelyén Gonsenyicza Jakab segítette. Vásárok valamelyikében ismerkedtek meg. Az ezermester alig néhány hónappal volt idősebb munkáltatójánál, mégis érettebbnek tűnt nála. Kevés szóból értették egymást – sohasem faggatózott a világljárt bajor, mintha tudni vélte volna, mi elől menekülhettek Lengyelhonból Jakab és övéi.

A házaspár tudatosan felvállalta életkoruk, jellemük, fizikumuk különbségeit; érezték ellentéteik kapocs szerepét, rendkívüli erejét. Környezetük a furcsán működő dinamika révén tartotta őket számon: megjelenésükkel tréfás helyzetet teremtettek, akaratuk ellenére közszájon forogtak, anekdotákban szerepeltek. Az asszony apró termetű. Imádott locsogni, kötekedő kedvű, savanyú és szigorú volt. A férj fejje magasabb az átlagnál. Hallgatag, okosan alkalmazkodik, kiegyensúlyozott. Jakab nyilvánosan hangoztatott Micukámjait a magázódás patinája vidítja. Rendszerint morcos-megrovó Jaaakab vagy méltatlankodás volt asszonya részéről a válasz. Előfordult, hogy csupán csend.

Gonsenyicza Mária fiánál mindössze öt évvel volt korosabb második férje. Jó barátokra emlékeztettek a férfiak; gyakran mutatkoztak együtt. Kamaszkorától kezdve, Zakopanében és utóbb, Kimpinán, Albert figyelmes tanonc volt, komolykás árnyék. A Jakabtól tanultaknak később hasznát vette, főleg katonai szolgálati ideje alatt: tizedesből meglepően hamar tört felfelé a ranglétrán. Tíz hónapon át a doberdói árkokban harcolt, de a dél-tiroli front különböző szakaszain is töltött rövidebb időszakokat. Többször megsebesült; elüszkösödött sebe miatt amputálni kellett jobb lábát. Rokkantsága nem változtatott kettejük kapcsolatán, de mintha eltekerte volna az idő kerekét: a háború után ő tűnt idősebbnek.

1917 végén hadnagyként szerelt le. Nem alapított családot, Gonsenyiczaék életvitelén javított lényegeset, stabilizálta anyagi helyzetüket a rokkantsági jogosultsága révén szerzett jövedelmével. Marosvásárhelyen a Kultúrpalota ruhatárát működtette.

Románia 1916-os hadba lépése után Mária megúszta az internálást: a hadsereg átvonulása előtt sikerült Erdélybe menekülnie.

- Ne tagadj, terád bízták a hadüzenet átadását - tréfálkozott utóbb vele Jakab, az emlékezés kényelmével. Feltehetően férje tanácsára húzódott meg az asszony a vegyes etnikumú régióban, hiszen senki nem tudhatta, hol húzzák meg az országok határait. Vásárhelyen hamar munkát vállalhatott, felügyelőként alkalmazták a Bissinger-féle gyár-csoportban.

Jakab a háború első hónapjaiban a doberdói fronton szolgált, majd folyamatosan hátszói megbízásokat kapott, változatlanul a hadi-iparban, mintha lelkiismereti okokból alternatív katonai szolgálatot teljesített volna. 1915-ben a pasaréti háborús propaganda-kiállítás, illetve a körötte kirándulóhellyé fejlesztett telep kiépítésénél dolgozott. Gyakran mondogatta: igazán testreszabott feladatot jelentett számára „az élet a lövészárkokban”, mert a szokásos munkahelyi fegyelemnél lényegesen többet - komplex szervezést, segítőkész hozzáállást - igényelt a szolgálat, ráadásul a folyamatos aktivitás mellett leróhatta hazafias kötelességét. Rendkívüli teljesítménye miatt - kreatív, alapos építész-mester és pontos munkás - nemcsak a fővárosi napilapok, számos képes magazin cikkezett róla: „Gonsenyicza mester kiválóan kamatoztatta építészeti szaktudását...” ; „térkezelésben, biztonsági megoldások kidolgozásában hatékonyan és diszkréten tanácsolt.” Ügyesen forgott a szakma holdudvarában: sikerült megszereznie és kiviteleznie számos rész-megbízást: olyan járulékos pavilonok és szétszedhető bódék megépítését, melyek zenekarok szabadtéri fellépésére, játékonysági vásárok szervezésére, ingyen élelemosztásra szolgáltak.

Meghosszabbították biztosi kinevezését a vernissage után: további ötleteit a tényleges működtetésnél kamatoztathatta. Foglalkoztatását csak egy évvel később, a bécsi Práterben szervezett, hasonló témájú projekt kedvéért függesztették fel, mert „odakölcönözték” őt a konkurens fővárosnak. Tapasztalatára hivatkozva 1917-ben könnyen elérte, hogy az újdonságnak számító repülőgép-kiállítás telepén szolgáljon. Ismét Budapesten állomásozhatott... Rejtély, hogy intézte el. Rövid szabadságolásainak alkalmával mindenestre feleségének albérletébe jött „haza” Erdélybe, Marosvásárhelyre. Ellentéteik ellenére közös álmodást dédelgettek: békeidőben otthont teremteni.

Gonsenyiczáért több hivatalból üzentek, hívták ide-oda. Kocsival is vitték tárgyalni magánszemélyek, helyi kereskedők, közismert potentátok. Kettesben elköltött vacsoráik egyikén értette meg Gonsenyiczáné, férje milyen fontos szerepet vállalt a város közelében – Koronkán és Medgyesfalván – épülő téglagyárak munkálataiban. Ha béke lesz, ha megérik és ha egészségesek – tervezett fennhangon a férfi –, családjuk még inkább kötődni fog ezen objektumokhoz. „Folyton centiz, épít... piactérnek használ mindent, terveit is beleértve. Ad-vesz, csereberél és elszámoltat, holott portéka nincs a hóna alatt...” – Sokat bosszankodott, de túlságosan fáradt volt, hogy szóvá tegye, milyen keveset lehetnek együtt. „Hála a két műszaknak – állapította meg Gonsenyicza –, végre elfelejtett aggódni”. Mária elpirult örömeiben, valahányszor Micukám-os kedveskedéssel kényeztette férje, és jövőképről beszélt neki. Biztonságérzetét akarta ezzel erősíteni Jakab: családot tervezett maguknak, gyerekekről álmodozott, többes számban, holott Albertről nem tudtak akkor még semmit. Narrációjában minden további részlet egyetlen feltételhez, az életben maradáshoz kötődött. Nyugodt hangon, visszafogottan beszélt magukról: nyugalmat és egykét gyermeket szeretne otthonukba. Világosan fogalmazott, nemcsak mostohafiára gondolt.

– Öreg vagyok, nem tudok már szülni, szoptatni... – válaszolta Mária szomorkásan. – Nem is jön már meg – fűzte hozzá önigazolásképpen. Jakab elértette, de biztatta:

– Sok a hadiárva... Az előljárók segítenek. Könnyíthetik az eljárást... Nagybacsát választunk, olyan gyereket, aki már szobatiszta, és megtanult beszélni... Neveljük, ahogy maga szeretné, én csak büszke leszek rá – engedte át asszonyának a döntés illúzióját.

Meglepte felesége kifogása, hiszen jó munkabíró volt, kitartóan szorgalmas és rendszerető. Nemcsak fiának nevelésével bizonyított: nehéz természete ellenére kiváló segítsége volt éveken át Kimpinán a Herold családnak is. Teljes bizalmukat élvezte. Oly tökéletesen belesimult annak idején a bajor háztartás szigorú rendjébe, hogy a fiatalasszony – mintha magának osztaná le a penzumot – valósággal elhalmozta őt munkával. Gyermekágyainak és terhességeinek intervallumaiban ifjabb Heroldné – különösen, ha Hermann úton volt – a mindennapok kormányzását Gonsenyiczánéra bízta, neki engedte át a háztartás vezetését. Mindenki tudta, az igazi nagyika jelenléte csupán

hatásos látszat, presztízs-bizonylat: „Anya csak egy van. Viszont Mária nélkülözhetetlen.”

Napi téma lett az örökbefogadás Gonsenyiczáéknál. Albert is szorgalmazta, valahányszor kettesben maradt anyjával. Jiddisül próbált róla vitatkozni az asszony, de fia változatlanul németül érvelt, mintha nyelvi emlékezetének egy része odaveszett volna a fronton:

– Ne makacskodjék, muti! Benne van a korban, ki tudhatná, meddig tart a világ Gonsenyicza-féle csodája? Jakab megbecsüli, a tenyerén hordja... Jóképű, fiatal férjet kívánt, ráadásul velem együtt vétette el vele magát... Most gyereket akar? Igaza van! Rajta a sor, érti, anyám?! – emelte fel hangját, mert a nagy mosogatás zajában, amint Mária foglalatoskodott, dacot és tüntető tiltakozást érzékelt. Elkáromkodta magát, magyarul folytatta:

– Szálljon magába, azt mondom! Apám nem kér lehetlent! Gondolja meg, legalább én se lennék egyedül, öreg napjaimra – szelídült meg.

Utolsó érve hatott, pedig már csaknem feladta.

Mária elutasító magatartása miatt Jakab megváltoztatta új életük berendezésére kigondolt stratégiáját. Eredetileg megfelelő telek (rajta minimum kétlakásos családi ház) felkutatását, megvásárlását, lakhatóvá tételét tűzte ki célul, hogy biztosba mentse értékeiket még a bizonytalan kimenetelű békekötések lezárulása előtt. Asszonyának megígérte, zakopanei stílusban fog renoválni, íves-dúcos fagerendákkal, kis tornyos erkélyekkel. A magasított pincékben nemcsak haszonhelyiségek és tároló lesz; ha akarja, a környék asszonyainak fonó- vagy varróműhelyt teremthet... Ám figyelmeztette: terméskő helyett kénytelen lesz téglát használni. Elterelő szándékkal hangsúlyozta a technikai részletet. Kárpótlásnak szánta, amivel leszerelheti az asszony idegenkedését, elutasító magatartását.

– Nem ígérem, hogy turisták ezreit sikerül majd odacsalogatni... Koronkának se hegye, se tengerpartja, de valami emlékezeteset kiagyalok a maga kedvéért, Micukám – fogadkozott kedveskedve, a gyerek gyors kiválasztásában bízva, főleg, mert számíthatott Albert segítségére. Mostohafiának támogatásával annyira felerősödött alkupoziója a családban, hogy halogatta az ingatlanvásárlást, inkább a gyerek felkutatására összpontosított, mintha nem figyelmeztették volna a párizsi béketárgyalások kimenetelének nagy ismeretlenjeire.

- A Kárpátokon belül kell maradni, Erdély három és fél évszázada toleránsabb a kontinens innenső felének minden más térségénél... Férje és fia lövészárokbéli életének tanulságát Gonsenyiczáné sem cáfolta. Egyetértettek: a politika bárhogyan szab országhatárokat, Erdélyben mindig marad esély boldogulásra...

Mária távolabbi nagyvárosok árvaházainak gyerekei közül akart válogatni, mert szerinte a helyiekért nagyobb eséllyel jelentkezhettek túlélő rokon. Sokadszorra járták az erdélyi vármegyék árvaházait, mégsem sikerült az asszony kedve szerint való gyereket találni. Hetekbe telt, míg Jakab felismerte felesége érvelésében a furfangcsavart.

A férfiakkal elégük lett a családtagkereső körutakból. Összebeszéltek. Albert esztelennek tartotta mostohaapja engedékenységét; becslése szerint egy szobabútor árát utazhatták már el. Vállalta, hogy szembesíti anyját kettejük elhatározásával: ezután kizárólag a városi fiákereskedés-körzetén belül hajlandóak gyereket után kutatni.

- Észszerűsítünk, muti - mondotta neki. - Itt kell megtalálni, a közelben, azt a gyerkőcöt! Ajánlom, jól nyissa ki a szemét! Nem fabábuért nyüsletünk az árvapiacon... megértette, ugye?! Legyen világos: sürgős lett nagyon, meglelni a kistestvéremet!...

Gonsenyicza véletlenül találkozott Hannusch nővérrel a polgármesteri hivatalban. A téglagyárak működésének koordinációján dolgozott, a gyermekotthon élére frissen kinevezett diakonissza pedig intézménye költségvetésének bővítéséért kilincselte.

- Tudja, Mester - magyarázta - gondot okoz a napi egy étkeztetés. Hol van még a ruháztatás..., az oktatás...? - sorjázta. - *Á propos*: megtalálták a választottat? - érdeklődött udvariasan. A nemleges válasza rákérdezett:

- Változatlanul és feltétlenül kislányt keresnek? Nem vállalná, hogy egy helyes kislány apukája legyen? Mária asszony jelenlétében nem mertem a múltkor ajánlani, tekintsék meg az árvaház lányos részlegét... Hamar a maguké lehetne, akire gondolok - azonnal adoptálható.

A férfi meglepődött, mosolyogva válaszolta: - Csak érte kell menni, és másnapról apa vagyok? - tréfálkozott. - Meséljen még arról a gyerekekről.

- Nemrég érkezett hozzánk. Önök éltek a déli szubkárpatokban, ugye jól tudom? - érdeklődött.

- Csaknem húsz évig - válaszolta Jakab. - Hogy hívják a kicsit?

- Viktória.

- A teljes neve...

- Herold Viktória - válaszolta a nővér.

- Biztos benne?

- Szabályszerűnek tűnt születési anyakönyvi kivonata, leellenőriztettem. Adoptáláskor jegyzői kötelesség...

- Egyedül jött? - szakította félbe Gonsenyicza.

- Túl fiatal, nem engedhették... a kimpinai kolostorból irányították át hozzánk öt másik gyerekkel együtt. Két szolgálóapáca kísérte őket.

- És a testvérei?

- Mindenki testvére volt ott mindenkinek, ezt verték a fejükbe. De egyedül Viktória viseli a Herold nevet, csak ő beszél németül és magyarul. Az apácák oláhul értekeztek az árvákkal, ezért gondolom, hogy ért ezen a nyelven is. Ismerős?

- Hogy van a lányka?

A nővér késve válaszolt. Félt, nehogy megghiúsítsa az elhelyezést.

- Hogy is mondjam... Az egyik szolgálóapáca elsopánkodta, valamelyik gyűjtőtáborban állítólag a halott anyja mellett ébredt a kis Vikta... Mindenesetre, tünetmentes poszttraumás, nincsenek viselkedészavariai. Kedves gyermek, különlegesen szép.

- Hogy került oda? Egyáltalán: abba a kolostorba?! Elhurcolták volna?

Hannusch nővér beszédesen felhúzta a vállát. - Azok az egyházi kísérők rengeteg keresztet vetettek, fölöttébb zavarosan adták elő meséjüket... Nem tudok jól oláhul... vér szerinti testvérekről mintha nem lett volna szó... Igaz, a többi gyerekről egyáltalán semmit sem tudtak - mondtak. A kis Vikire azonnal ráfigyel az ember... Meglátja, mennyire aranyos teremtés - sietett hozzáfűzni.

- Nem emlegeti a testvéreket, családot?

- Gonsenyicza mester, resteltem, de nincs időnk ilyesmire: érdeklődni, nyomozni, beszélgetni. Óvnunk kell őket; fel kell öltöztetni, meg kell etetni valamennyiüket... Mindez iszonyúan sokba kerül... Személyzetem egyre kevesebb... az adomány úgyszintén... nincs elég segítség... A háború előtt legalább voltak önkénteseink.

- Milyen... Viki?
- Önállócska, vág az esze... – mosolyodott el a nővér, mert érezte, ügyet nyer. – Öt évet tölt nemsokára, a nevelés nehezen túl lennének vele... – tette hozzá.

- Maradjon közöttünk... mi most nem találkoztunk – javasolta hirtelen elkomolyodva Jakab. – Igyekszem odacipelni a feleségem, csak sikerülne nyélbe ütni valahogy a dolgot. Számítok szíves közreműködésére.

- Tagadjuk meg köszönő viszonyunkat? – kérdezte tréfásan a nő. A férfi derűsen bólogatott.

- Beszelnem kell a fogadott fiammal is. Érte jövünk, amint lehet.

- Jól értettem, ismerték a Herold családot?

Gonsenyicza nem tudott vagy nem akart többet válaszolni. Puhán csukódott mögöttük a tanácssterem ajtaja, kilépett valaki a folyosóra.

Mióta Albert is sietette a gyerekvállalást, Gonsenyiczáné úgy érezte, átejtik, holott nem tudta volna megindokolni, miben? Sem azt, konkrétan: kicsoda? a fia? a férje? ketten együtt? Mindenki, egymással összejátszva?

A vásárhelyi árvaházba 1918. november 1-jén váratlanul és szokatlan időpontban tértek vissza Gonsenyiczáék. Fiáker ment Máriáért, uzsonnaidőben. Jakab küldte, előre kifizette a fuvart. Azonnali indulásra szólta a megrendelő utasítása, de az úticélt nem volt hajlandó elárulni utasának a kocsis. Az asszony a felsőváros felé vezető szerpentin közelében, már a tisztviselő-telep szélén megfejtette, hova vitetik. Borzolta önérzetét az eljárás, de tudta, ha kiszáll, lehetetlen helyzetbe kerülhet. Felkészült tehát a legrosszabbakra. „Legalább kármentek” – gondolta. El sem köszönt az ismerős fiákerestől; a kopogatóval lemorzépta lelkiállapotát, amint bejelentkezett.

Azonnal nyílt a kapu. Susogva köszöntötték, majd némán vezették, suhantak vele a kerengő ívei alatt, fel a nyitott díszlépcsőn, a második emeleti társalgóba. Kopogás nélkül léptették be az apácák. Hannusch nővér jelenlétében, a fogadó teremben németül beszélgetett Jakab, Albert és egy kislány. Korán érkezett, a bentiek mintha még nem számítottak volna rá. Későn jött, mert már nem érthette pontosan, mire csengett választ a skapulárés egyenruhát viselő, hosszú copfos, göndör hajú kislány hangja. Bizalmas odabújás és hirtelen elhúzódas egyenlő esélyével állt az árva a diakonissza mellett, szemben a

vendégekkel, félig-meddig a fotel karfájára támaszkodva. Kezében bontatlan vérnarancs: Jakab vagy Albert ajándéka lehetett a hiánycikk.

Gonsenyiczáné csaknem meghiúsította Viktória sorsának jobbrafordulását. A jegyző irodájában aláírás helyett egyetlen haránthúzással, magyarázat nélkül érvénytelenítette a gondosan előkészített okmányt. Letette a tollat, farkasszemet nézett férjével, érintőlegesen rápillantott fiára, majd Wolfsteiger jegyző üknagyapjának portréjára meredt. Mint ki unatkozik, vállmagasságban elnézett a jelenlevők között, kitekintett az ablakon, hosszan csodálta a Főtéri piac forgalmát. Albert a felindulástól feléje kapott mankójával; Máriának el kellett húzódnia az ütés elől. Jakab nem mozdult, erőt vett magán. Megvetését palástolta, hallgatott. A jegyző kivárt: nagy alkudozásra számított, alig volt mit kezdenie a hirtelen csenddel. Gonsenyiczához kordiális üzleti kapcsolatok fűzték. Meglepte a fordulat, igyekezett a tények forgatásával kihámozni, mit tudhat az asszony rohama elől megmenteni a leendő apa, a szolidáris mostohatestvér, de főleg a kislány érdekében. Lassan hozzálátott kötelessége teljesítéséhez: átnyúlt az asztalon, maga elé menekítette a megcsúfolt okiratot. Tekintetével nagyjából egyenlő gyakorisággal pászmázta az íróasztala körül ülő felnőttek, illetve a Jakab mester térdéhez támaszkodó kicsi lány arcát. Nyelvet akart váltani, de Albert zavartan nevetve figyelmeztette, hogy fölösleges, Viktória előtt nehéz, és kár is lenne titkolózni. Wolfsteiger ekkor taglalni kezdte a tényeket:

– Egy gyermek sorsa nem játékszer. Aláírták az árvaházi kibocsátót, többé nem mentesülhetnek eltartási kötelezettségük alól. Jakab félbeszakította, szégyenülten tiltakozott: – Ami engem illet, szó sincs ilyesmiről, Mester!

Zavartalanul folytatta a jegyző. Viktória személyi adatait ismertette, hogy nagyobb hangsúlyt helyezzen a nevelőszülői státus kötelezettségeire, majd rátért a névváltoztatás kérdésére. Gonsenyiczáné ezt éles hangon megvétózta. Azt akarta a leendő mostoha, hogy Viktória viselje továbbra is a saját családjának nevét. Ezzel akarta kizárni örökösödési jogosultságát.

Asszonyom, hivatali kötelezettségem emlékeztetni: hetekkel ezelőtt törvényesen otthont adtak az itt jelen lévő, kiskorú Herold Viktóriának,

aki azóta az Önök fedele alatt él. Aláírásukkal ezt elismerték, a csendőrparancsnokság visszaigazolta. Morális kötelezettségük, hogy...

- Ne aggódjon, gondoskodni fogunk róla - ismerhetne! Herold Viktóriácskának viszont be kell érnie azzal, amit mi jószántunkból adunk neki. Férjhez mehet, kiállítatjuk, mint rokont. Resteltem némileg, itt tisztázni mindezt, de igazán nem értem, mi ütött magába, Jakab?! És Albertnek mit adagolhatott be?! Hogy került utánunk ebbe a városba, és itt is pontosan a mi utunkba ez a gyermek?! Nem volt elég Kimpina!? Hol vannak most a Heroldok?! Nincs elég testvére ennek a szerencsétlennek?! Miért nem ad senki további felvilágosítást? Miért hallgatnak?! Kit kímélnek? Ki vele!

- Mária... - próbált érvelni Jakab. - Elfelejtette, hogy háborúztunk? Hogy hol jártunk mi, férfiak, az elmúlt években?! Vége a harcoknak... Sokan odavesztek... Próbáljon meg velünk, Alberttel... örülni... a családnak... Ne most játsszunk szennyes-kirakóst!... Nem akarjuk sem én, sem a maga fia mind a tíz Herold-gyereket! Ezt az egy árvát, a legkisebbet rendelte utunkba a véletlen. Semmit nem tudni a családjáról... Hannusch nővér hallott róla, hogy mi éltünk Valáchiában... nem tudhatta, milyen szálak fűztek Heroldékhoz. Micuka, higgyen benne, ezt a sors intézte... Útjaink - nemcsak az enyém, a Gonsenyiczáéké - a kis Vikta révén mintha visszakanyarodnának Kimpinára...

- Honnan tudott a nővér a kapcsolatról?! - csapott le szavaira az asszony. - Mi érdeke volt intézkedni? Kinek a megbízásából kellett ezt a leánykát a nyakunkba sózni? Albert nyomorék, rendes házunk sincs! Szinte mindenünk odaveszett... A maga és az én munkám árán vagyonosodott Herold, az apja...! Ki tudja, milyen követelésekkel áll majd elő! Normális maga, Jakab?!

- Korábban kellett volna ezen gondolkozzék! - fakadt ki Albert, de anyjáról lepergett megjegyzése.

- Maga mindenkinek segít, Jakab!... Saját magán, rajtam és a nevelt fián viszont nem akar! Minek zavaros históriákba keveredni?! Nem volt elég a történelemből?!

- Asszonyom, kis városban figyelmes szemek követik a jövevényeket. Férje köztisztületnek örvend. Kiváló szakember, közvetlen... - vette védelmébe Wolfsteiger a kliensét.

- Mit akar ezzel mondani?! Nem hallgatom tovább! Ne vesztegessen az időmet! - fakadt ki Mária. - Kijátszottak, semmibe vesznek! Kész tények éle állítottak az árvaházi bemutatkozás megszervezésével.

- Ki, muti?! A gyermek vagy Hannusch nővér...? Apám vagy én? - csattant fel Albert. - Emlékezzék, maga ragaszkodott hozzá, hogy önállósodott árvát keressünk, többnyelvűt, olyant, aki feltáralja magát!...

- Fiúban egyeztünk.

- Tessééék?!

- Nem akarok konkurenciát.

Jakab néma maradt. Albert közelebb húzódott székestől a sápadt Viktóriához, és játékból, ahogy máskor is szokta, cselesen barackot nyomott a feje búbjára, mintha megkoronázná.

- Ügyes, erős kislány ez! Füttyölni, parittyázni - mindent tud! Nem véletlenül a miénk, ugye, apám? Gombfociban pláne jobb, mint bármelyik rövidnadrágos! El nem cserélnénk a világ minden kincséért! - kacsintott sápadt hűgára.

- Elfelejtették? Lóhalálában odarendeltettek engem! Maga, Jakab bezzeg nem sajnálta a költségeket, előre fizette a fiákert! Hasztalan faggattam a haverét, azt a nyavalyás kocsiszt! Nem árulta el, hova kell vigen. De naaaagyon kellett sietni!... - kezdett újabb lamentációba Gonsenyiczáné. Sajnáltatta magát. Kifejtette, nyilvánvalóan családi cselszövés áldozata, mert tudta nélkül intézkedtek a férfiak. Legalábbis Jakab. Életre szól, sajnos, a kötelezettség, bizony, az egész életre - ismételte bepörögve - tudatában van ő a *muszájnak*: itt a gyerek a nyakukon! - mutatott ujjal Viktára. - Fel kell nevelni - tette hozzá valamivel engedékenyebben. - Kénytelen vagyok a te érdekedben védekezni, Albert! Maga pedig, Jakab, örülhet, hogy számíthat rám - osztotta ki fiát, emberét. Felállt, köszönés nélkül készült kivonulni a kabinetből, de az ajtóban mintha meggondolta volna magát, visszafordult, szólította Viktóriát: el akarta vinni magával. A kislány lehajtott a fejét, nem válaszolt, inkább fogadott apja közelébe húzódott. Felnézett a jegyzőre, mintha tőle várná, hogy korigálja a helyzetet.

Végiglátogatták a város közelében eladásra kínált ingatlanokat. Jakab felkutatta a piac rejtett kincseit, a még meg sem hirdetett javakat is beleértve. Jártá, mint a háború előtt, a vásárokat, hogy minél több

friss ügyletről értesüljön. Megfordult a telekkönyvi hivatalnál, a városi tanácsnál, konzultált a környék összes közvetítőjével, mégsem sikerült elfogadható telket, megfelelő eladó házat találni. Sürgette az idő – tavasszal szeretne volna elkezdni a felújítási vagy építkezési munkálatokat, nyár végén pedig költözni akart.

– Nagy pókeres a sors... Osztott, kiosztott... Reményen felül rendelt... Félek, nehogy mindent vigyen – okoskodott Jakab.

Végül több hónapos keresés nyomán bukkant a kedvére való telekre, rajta két pirosban felhúzott, páros házzal. Amikor megtekintették, kivételesen egyetértő volt asszonyának csöndje. Azonnal intézhették a formáságokat.

Hétvégeken Viktóriát is magukkal vitték a vizitekre. Hálás szemlélődő volt a kislány, jelenlétében hamarabb és jobban telt az idő. Lekötötte Mária figyelmét, Gonsenyiczáék nyugodtabbak lehettek. Azon a vasárnapon a Kálvária tetőről ereszkedtek alá. Vasárnap, ebéd utáni nyugalom, napsütés, havas táj...

– Maradjunk a hegy peremén, végig a szőlősök alatt – utasította Jakab a kocsist –, majd kerülje ki a mézségező kemencéket, ráérünk visszafelé bekanyarodni a telepre.

– Mi történik? – kérdezte nyugtalanul Gonsenyiczáné. Ösztönösen a kislány felé kapott, de Viktória a dombok hátán visszaverődő robajszorozat ellenére – titititi-táátáái – nyugodtan ült „bátyja” mellett, az ülésen. Tititititi – aztán ismét néhány hosszú, erőteljesebb becsapódás. Közeledtek a zajforráshoz.

– Nem fegyverropogás... Valaki szándékosan csinálja – nézett össze a két férfi.

– Vissza!... Követelem, azonnal vigyen vissza bennünket, míg nem késő! – révézeteskedett az asszony. Albert tréfás bátorítással próbálkozott, anyja szemtelenségnek értelmezte.

– Sose késő, muti... a Gonsenyiczák adottsága: jókora veszélybe keveredni... Legalább szemrevételezünk, ha idáig kocnikáztunk!

Mária hangját elnyomta a zaj, újabb sorozat következett. A kanyar után kitérült a táj, onnan ráláthattak a patak völgyére: szánkázó gyerekek... Távolabb néhányan hógolyóztak, egy csapat háborúsdi játszott. Közülük tucatnyian arccal a palló felé fordulva álltak; tőlük jobbra, a vezérük.

- Tölts! - parancsára a kis sereg tagjai sáros hóból gyúrt töltényt tapasztottak hántott, nagyjából egyformára nyesett pálcáik hegyére.

- Figyeleem... - visszaszámolt, és... - Tűűz! - kiáltott a parancsnok. - Többszörös találat! Jól ment! - kommentálta a becsapódásokat hallva. „Tűzszünetben” végre meghallotta a ló horkanását; az érkezők felé fordult. Hét-nyolc éves lehetett, soványka, viszonylag magas növésű. A jó minőségű bekecsen és a felnőtt modellű csizmán, amit viselt, látszott, hogy nem neki készültek. Kesztyűje nem volt, házilag kötött, sűrke gyapjúsapkáján óriási bojt lötyögött, amint Jakab intésére közelebb ment a fiákerhez. Illedelmesen köszönt. Vidám, fürkésző tekintetével számba vette mindnyájukat.

- Gratulálok osztaga teljesítményéhez, hadnagy úr! - nyújtott kezét neki Jakab mosolyogva. Jó nagyokat szólnak a fegyverek. Nem vagyunk ellenség, mégis szinte megijedtünk.

Tiszteltett a látogatók figyelmével kitüntetett hadvezér, ahogy illet, aztán Viktóriához fordult.

- Nincs miért félned!.. Vannak leányok is közöttünk... Amikor nem háborúzunk, játszunk, szánkázunk... Velük együtt... Sokszor hógolyózunk, de itt nálunk a telepen nincs leánymosdatás... Hegynek fel még húzattatják magukat a kisasszonyok. Tavasszal s nyáron persze más...

Viktória nem válaszolt, de mosolygott.

- Apád katona? - érdeklődött Albert a legénykétől.

- Nem, hivatalnok volt - jött a fejrázással megtoldott válasz.

- Hol?

- A városházán dolgozott.

- Most mit csinál?

- Kórházban van - válaszolta.

- Megsebesült?

- Igen, még régebb. Aztán felépült... Most másért kezelik.

- Mi baja?

- A tüdejével...

- Gyógyulást kívánunk neki. Ügyes fia van... - tette hozzá a férfi. Mondd csak, ismered a Ziehlman-telepet?

A gyerek bólintott.

- Messze van? - kérdezte Jakab.

Kocsival, ha igyekeznek, negyedórányra, jobbra a mészégető kemencén túl... Vissza kell kanyarodniuk, a koronkai hídfő mellé esik.

Sokkal közelebb lett volna a főútról... Két házat is árulnak azon a környéken – fűzte hozzá.

– Honnan tudod? – érdeklődött most már Albert, de nem kapott pontosítást. Hogy hívnak? – próbálkozott mással.

A legényke mintha megbánta volna beszédességét.

– Petri Nagy Sándor – mutatkozott be végül, főhajtással. Jakab magához intette, egy ezüstöt adott neki. Ifjabb Petri megköszönte, tiszteltgett katonásan. – Nemsokára esteledik, igyekezzenek.

Búcsúzott, indult vissza, a hadtestéhez.

– Sanyiiiiii! – hallatszott messziről egy vékony női hang. – Sanyiii! Sanyii! – ismételte. A gyerekek vezérüket figyelték, az útbaigazítás befejeztével éppen újabb sortüzet készült parancsolni. Ledördült a sorozat, mire a közelükbe ért a sietségtől ziháló, hárászkendős asszony. Nem törődött a fiákeres látogatókkal, se a gyerekhaddal, elkezdte recsumolni a parancsnokot:

– Megmondtam neked, Jancsikán a sor, ma övé csizma s bekecs! Neked bent a helyed, úrfi! Fát kell vágni, s Ilonkával tanulni! Tudhatnád, mennyi leckéje van s milyen nehezen halad! Sanyi! Sanyii, hallod? – dorgálta a szánkó után nézelődő vezérecskét, aki nem akart tudomást venni róla. Láthatóan egy utolsó ereszkedés esélyét latolgatta. – Mindjárt sötét van, Jancsika nem fog tudni játszani! – magyarázta rekedtes hangon az asszony. Tüsszentett.

– Megfázik, édes mama! – reagált Sanyi vezér.

– Gyere haza!

– Minek küldte magát Jancsi utánam?! Ilyen hidegbe! Forduljon vissza, majd jövök én is.

– Akkor me-megvárlak! – állt fázósan, mozdulatlanul. Tüsszentett újra.

– Nem hallja, édes?! Menjen vissza!...

– Sanyi, Sanyii, most gyere! – kérlelte az asszony. Visszaindult, de meg-megfordult, hogy lássa, követi-e a fia. Reszketett a hidegtől.

– Minek jött ki, édes? De tényleg! Menjen vissza! Menjen már, na, igazán jövök, mingyá! – hallhatták az utasok a kocsiból, hogy változott a helyzet. Most a legényke kérlelte az alacsony, törékeny alkatú asszonyt, akinek testi hibáját fekete hárászkendője sem tudta elrejteni: púpos volt. Rövidebb jobb lába miatt a járása madárszerű ugrabugrának hatott, amint a bokáig érő hóban bukdácsolva haladt. Anya és fia

alakjának körvonala derengett a félhomályban – lépegettek, meg-megálltak, közöttük a távolság nőtt-csökken, Sanyi egyszer mintha vissza is iramodott volna a rögtönzött lőtér felé... Végül mégiscsak bicegő anyja nyomába szegődött, sőt beelőzte őt. Lépteivel nyomvonalat préselt neki, hogy járását könnyítse...

Kizárólag rendkívüli esetekben használták a kézi hangosbemondót. A gyártelep megnyitása óta két alkalommal maga Gonsenyicza rendelt vele riadót elővigyázatosságból, a külső kemencék kibontásakor tapasztalt rendellenességek miatt. Egyszer pedig füstmérgezést szenvedett burkolóasszonynak kért gyors segílyt; a szolgálatos felcser percek alatt a helyszínre ért. Jakabot nyugtalanította Bissinger grófnő személyesen neki szóló, német nyelvű utasítása: jelentkezzen az igazgató-tulajdonosi lagnál. Mi lehet ennyire sürgős? Miért hivatja? Ráadásul németül?! Így biztosan sikerült mindenki figyelmét felkelteni... Nem várható volt az esti tanácsülésig?! Hiába nagyszerű tulajdonos, mégiscsak nő... biztos kényes ügyletet akar soron kívül tárgyalatni... valamelyik tanácstagot kell meggyőzni, hogy... esetleg lakberendezési tanácsra szorul – találgatta megszorozva lépteit.

– Telefonáltatott Glück professzor, Viktóriát sürgősen meg kellett műtenie. Sajnos, túlságosan későre vitték be, elfertőződött.

– Mi baja...?! Meg fog halni?!?

– Nincs életveszélyben, de...

– Mi történt?

– Öltözzön át, menjen a szemészeti klinikára... elvitetem a mi kocsinkkal. Ott fekszik a kis beteg. Tudja, a kisszerpentin alatti épületszárnyban...

– A feleségem... – válaszolta volna a mester, de a grófnő letorkolta:

– Ugyan, Jakab! Hagyja már! Szerencsére nincs életveszélyben a lányka, de... – elsírta magát. – Bocsásson meg. Annyira sajnálom szegénykét!... Helyes kis teremtés; imádja magát! Igyekezzen, ott a helye mellette. Este a tanácsulást levezetem egymagam, maradjon csak a gyermekkel. Hétfőig szabad, hallja?!

Nem, nem hallotta. A sofőr vezetett, ő azt sem tudta, hogy jutottak el végül a kórházba.

- A professzor úr beszélni szeretne Önnel, mielőtt fölmenne az osztályra. Jöjjön, kérem, átkísérem az irodába - ajánlotta a szolgálatos nővér. Annyira megviseltnek látta Gonsenyiczát, hogy belekarolt, a karfa mentén vezette óvatosan. - Nemsokára felviszik a gyereket a megfigyelőből a kórterembe, ott majd láthatja... Eltarthat estig is, mire magához tér... teljes altatással műtötték. Addigra legalább felkészítik Önt, a vizitre biztosan ébren lesz. Fontos egy ilyen kis beteget „jól fogadni”... Viki okos kislány; hasonló helyzetben... Szóval, nem lesz könnyű szembesülnie a következményekkel. Én épp a műszakot vettem át, amikor berángatta szegénykét a fiákerből Gonsenyiczáné asszony... a mostohája. Csak úgy, a lábán... Hol húzta, hol lökdöste; szitkozódott még akkor is. Szegény kicsi, rengeteg vért veszített - magyarázta Jakabnak.

A kórházi személyzet szolidarizált a lányáért aggódó apával. Mi történt otthonukban aznap reggel, az ő távozása után? Viktától tudhatta csak meg.

- Mostohája még az operáció előtt elhagyta a klinikát - tudatta vele közlékeny kísérője. „Nem bírta elviselni” - idézte rosszallásának jeleként különös fejhangon a távozót, pedig Jakab nem érdeklődött neje felől. Haza sem ment, Albertnek üzent, telefonáltatott a Kultúrpalotába. Kérette, majd az esti koncert után mindenképpen hozzon be neki váltóruhát, borotvafelszerelést. Eszébe jutott, hogy az otthoni műhely gyalupadja mellé, a forgácsba rejtette Viktória születésnap ajándékát... Feltétlenül legyen nála. Gondoskodjék színes papírról, ajándék-csomagolásról - fűzte hozzá.

Azt a porcelánfejű, matyóruhás babát kérette, amelynek kedvéért a Korzó-köz játékboltjánál, vasárnapi családi séták alkalmával mindig meg kellett állniuk. Jakab még fizetéskor megvásárolta a kislánynak, csak nem akarta idő előtt átadni a meglepetést, hogy míg lehet, kerülje a vitát Máriával - ne mondhassa, hogy túlságosan elkényezteti a gyermeket, minden hülyeséget megvesz neki - a játék ára miatt lesz baj úgylis, elég... Otthoni műhelyébe menekítette, forgácsba ágyazva rejtette el - három hét múlva, november 1-jén lett volna esedékes átadni.

Az asszony ragaszkodott hozzá, hogy vasárnaponként, a Korzón együtt mutatkozzanak, karonfogva sétáljanak, különösen, mióta bizo-

nyosra vehette, férje nem Albertnek segít késő esténként a Kultúrpalota ruhatárában, ahogy azt sokáig állította. Kisviki lefekvése után Jakab megborotválkozott, átöltözött, és nap mint nap, szó nélkül távozott otthonról.

Ünnepi sétáik során Gonsenyicza gyakran türelemre kellett intse nejét, mert Mária állandóan siettette, kézen fogva folyton rángatta a maga mellé kényszerített kislányt. Ha a gyerek rácsodálkozott valamire, vagy ismerősök megálltak beszélgetni velük, valaki netán megdicsérte a kicsit, mindannyiuknak indulniuk kellett, azonnal, haza, mintha menekülnének... Múlt vasárnap Viktória hirtelen kirántotta kezét Gonsenyiczáné vasmarkából, a játékbolt vitrinje elé szaladt mellőlük. Rápillantott az ősziesen berendezett kirakatra – gyorsan, rémülten visszanezített rájuk, majd sarkon fordult, elszaladt. A tömegben néhányszor még feltűnt előttük, de hiába szólították, marasztalták, egyre jobban távolodott. Hasztalan gyorsítottak, nemsokára szem elől veszítették. Az asszony hamar ki is fulladt, leöcövelt és szitkozódva részletezni kezdte, hogy fogja otthon elverni azt a bolond leánykát. Jakab restellte a hangos jelenetet.

– Szerencsére jól ismeri az utat... – mondogatta, hogy csendesítse nejét. „Túl sok kocsi jár a koronkai úton” – gondolta aggodalmasan. Végül szó nélkül otthagya feleségét a Korzón, rohant ő is hazafelé. Futólag üdvözölt szembe jövő ismerősöket, folytonosan a kalapját emelgetve érzékeltette, mennyire siet, de akárhogy igyekezett, csak otthon látta viszont Kisviktát. Nem maradt ideje kibeszéltetni bánatát, mert Máriát annyira felvillanyozta sérelme – „Jakab képes volt a Főter közepén magára hagyni őt! Egy béka kedvéért!” –, hogy nem sajnálta a kiadást, a Bodor kútnál bevágta magát az első szabad fiákerbe, és hazavitette magát.

A szokásos feszültségben terített, némán vacsoráztak. Hivatalosan Albert kötelezettsége, a ruhatár felügyelete miatt rövidültek meg estéik – külön házban éltek ugyan, de együtt étkezett a család. Vacsora után Jakab Viktóriával meséket olvasgatott, de a gyermek lefekvése után Alberttel együtt távozott, holott nem neki segédkezett a ruhatárban. Hollétéről nem számolt be, programját soha nem részletezte. Gonsenyiczáné ragaszkodott a látszathoz: mintha együtt háltak és ébredtek volna, nem vett tudomást férje hajnali, diszkrét érkezéseiről.

Viktória nagy változást hozott életükbe. Jakab boldog volt új szerepében; elfoglaltsága ellenére sok időt töltött a kislánnyal. Babaházat épített neki, piciny bútorokat faragott. Elégedetten figyelte Albertet, mekkora igyekezettel gyámkodott kishúga fölött – mintha ellensúlyozni akarná anyja állandó házsártoskodását. A gyerek befogadása nyomán, apa és fia egymás keze alá dolgozva, rekordidő alatt fejezte be a páros házakat, melyeknek tornyos-mesés együttese, a sötétlila, holland tulipánokból köréjük ültetett virágszőnyeggel együtt a környék kedvenc látványosságának számított, ezért a városi telekkönyvben új helynévvel iktatták a parcellákat: Tulipánköz.

Jakab láthatóan örült családjuk kiteljesülésének; Mária viszont belekeseredett kötelezettségeibe. Ellentétek Viktória körül csapódtak le: egyre többet vagdalkoztak-vitatkoztak, igaz, főleg jiddisül, hogy a gyerek ne értse. A kislányt apja és bátyja kényeztették, mostohája keménykedett vele. Gonsenyicza eljárt a gyárbeli férfiakkal egy-egy fröccsre, szazonban meccsekre, néha az ügetőre; Gonsenyiczáné hét közben ki sem mozdult otthonról. Elmondása szerint hajnaltól éjfélig robotolt. A férfiak egyetértettek: naphosszat téblábolt, főleg zsarnokoskodott. Kisvikta lett a bűnbak.

Sűrű, göndör haját változatlanul copfokba fonva viselte Viki. Egyedül mosdott-öltözött, de hajmosásnál, fésülködésnél segítségre szorult, különben a gubancok megsokasodtak hajában. Jakab többször javasolta, vágassanak olyan divatos bubifrizurát neki, amilyent a Kultúrpalotában látott zongoraművészek, színésznők viseltek! Jól fog állni. Mária azonban hallani sem akart efféle szégyenről, holott nagyon sajnálta magát és a Viki gondozásával töltött időt. Gyakran mérgelődött, maga sem tudta, miért. Sokat, egyre többet szidta a Heroldok fajtáját. Napközben mindenért megróttta, rángatta-ütötte a kislányt; meg-meghúzta a haját, mint ki csikót idomít, de sokszor odaverte – amihez érte: vaslavór széléhez, szekrényhez – a fejét. Hajmosás után végképp feldühödve rángatta a gyermek apró csigákba göndörödött fürtjeit. Szárítás gyanánt karjára csavarva tépte-húzta dús, gesztenyebarna hajrengetegét – utána rendszerint marékszámra hajította a szemébe a kitépett hajcsomókat. A hétfői „fésűs” reggelek nyomán Vikta fejbőrén, a választékokban, vérrögök, hegek éktelenkedtek, melyeknek sosem maradt idejük rendesen begyógyulni. Jakabnak hajnalban mun-

kába kellett indulnia, de Albert, ha tehette, átjött, hogy jelenlétével visszafogja anyját, aki hetente csak egyszer volt hajlandó „kisasszonyfésülésre” fecsérelni idejét.

A baleset napján ifjabb Gonsenyiczának magas láza volt, ágyban maradt. Túl forró volt a víz, Mária megégette a kezét, Viki felsírt miatta. Az asszony végigvágott a hátán, és arcul ütötte, hogy biztosan elhallgasson. Tisztáláshoz aztán hideg vizet öntött a gyermek fejére, de hozzá már nem nyúlt, csak rádobott egy törülközőt, kicsavarta a hajtömeget, és el akarta kezdeni gereblyézni felületét a fésűvel. Megmagyarázhatatlan okból kifolyólag fokozatosan pörgött föl dühe, egyre nagyobbakat szuszogott, talán mert kezére omlott a hajtömeg, ujjai belegabalyodtak a hosszú csigafürtökbe. A szokásosnál nagyobb ívben, körformákban hadonászott az éles fogú szarufésűvel, mintha láthatatlan lényeket úzne. Heroldékra átkozódva hajladozott, dühödt transzban csapkodott. Eszeveszetten sulykolta áldozata fejét...

Viktória későn részesült megfelelő orvosi ellátásban. Időbe telt, míg Mária rászánta magát, hogy intézkedjék. Átkiáltotta ugyan a másik házból Erzsit, el is szalasztotta a családi orvosért, de Roth doktor valahol a városban szülést vezetett. A felesége üzente, menjenek a klinikára, ha akkora a baj. Mária habozott: az lenne?... Mindenesetre, lezavarta a csupavér Vikit a konyhából az alagsorba, tűnjön el, ne is lássa, mit cirkuszol... A doktorné tanácsán elgondolkozott... ugyan erős kézzel bánik a leánykával... de hálás lehet még majd ezért neki... – morfondírozott. Megfésülködött, felöltözött. Kávéját iszogatva kapcsolt, Vikinek enni kellett volna valamit, iskolába menni... Viszont, ha ott megjelenik véresen...

– Vikii! Vikta, hol vagy?! – kiáltotta. Keresésére indult a házban. Nem találta az se odalenn, se az emeleten; az ablakból pillantotta meg: kinn, a kútnál, a leányka sírva tűrte, hogy a vele együtt pityergő Erzsi, óvatosan, ahogy tudta, tisztítsa arcát, nyakát... A jeleneten megdühödött, kirohant, megint nekiesett a gyermeknek, pedig annak csupa vér volt arca, teste, ruhája,... Visszarohant a lakásba, használt konyharuhát hozott magával, elkapta a Viki karját, elrángatta Erzsitől, be akarta csavarni a fejét. Jakabhoz akar menni – üvöltötte-zokogta fulladozva a vértől, fájdalomtól a kislány. Az asszony ütötte-verte, hogy elhallgatassa. Magával vonszolta, bent a házban felvette saját kabátját, a

fogásról leakasztotta retiküljét. Kilökdöste és elzavarta a kezét tördelve nyomukban aprító Erzsit, bár még utánakiáltott, zárja be a kaput! Hol hajánál, hol karjánál fogva húzta maga után a szvetterben reszkető, sebesült gyermeket – végig az utcán, át a vámház-téren. Szemrehányásait hallhatta a kocsis is az úton: csupa vér otthon padló, fal, végig, a sok drága szőnyeg... minden foltos marad!

– Jól bírta a szervezete a műtétet, gratulálok! Már a vizsgálatnál látszott rajta, bátor lányka és példásan fegyelmezett – magyarázta a professzor a megrendült apának. Maradandó sérülést szenvedett, mert sajnos elfertőződtek a sebek, mire hozzánk került.

– Hogy érti, professzor úr?

– A halántékán marad például egy forradás... Idővel ez valamennyire el fog halványodni... A látása viszont... pillanatnyilag nem tudni pontosan... A bal az ún. pilóta-szeme, legjobb esetben, maximálisan 30%-os lesz... A jobbjá eleve 7-es teljesítményű a 10-es skálán... Meg kell próbáljuk felerősíteni mindkettőt... Hosszas és költséges kezelésre szorul – tette még hozzá. Gonsenyicza jelezte, az anyagiak nem jelentenek gondot, mégis szeretne volna tudni: milyen nagyságrendű költségekre számítson? Vajon a fővárosban vagy külföldön esélyesebben gyógyulna-e Viktória?

– Büntetőjogi felelősség terheli Gonsenyiczánét – Kisvikta testi épsége örökre károsult – magyarázta Glück professzor. Kényes helyzet... Tudja, Mester, nap mint nap kezelek ostoba baleseteket... A háború alatt Fiumében szolgáltam, katonakórházban. Sebesülteket, és milyen sebesülteket!... Láttam eleget... De fésülésből ekkora tragédiát normális felnőtt nem okozhat. Fúriaként lökdöste maga előtt Viktát, még itt sem kímélte. Mostohagyerek... jól értettem? – kérdezte hirtelen.

Jakab bólintott.

– Nevelői kötelezettségünk van, a feleségem visszakozott az adoptálástól.

– Akkor pláne... Hogy kegyetlenkedhet vele? Miért gyűlöli ennyire?

– Bonyolult történet... Kimpináról ismerős család árvája Vikta... Én lehetek a kiváltó okok egyike... Mária féltékeny... Örökké nagyok voltak kettőnk között az ellentétek...

– Pedig... Egy a hitük, azonos az anyanyelvük... – sorolta az orvos.

- Iiigen... Valamikor szórakoztató páros voltunk... Viccekbe illettünk, professzor úr... jól állt nekünk... Zakopanében óriási korkülönbség, szülői tiltás, ellentéteink ellenére, a feleségem nem gondolkozott a következményeken: kizárólag büszke volt magunkra és nagyon-nagyon boldog. Menekülnünk kellett aztán nemsokára... Komolyabb rohamai később kezdődtek, Kimpinán, bár ott még palástolta a problémát, viselkedett, ahogy kellett... illett... Heroldék tizedik gyereke Viktória... egyáltalán nem várták... de hogy velem szórakozott volna az anyja, ahogy azt a feleségem rendszeresen őrzöngi?... Herold Herman fiatalabb volt, mint én!... Befogadtak, munkát adtak mindkettőnknek... Sokat köszönhetünk nekik. Albertnek, a fiunknak, mindene megvolt. Én sem fiatalodtam, de Mária rengeteget öregedett Valáchiában, és később a háború alatt... Rögeszméje, hogy én most vele neveltetem az édeslányom... Göndör hajunk a bizonyítéka erre; no meg, hogy jól talál a szó a kicsivel... Tényleg cinkosok vagyunk, elismerem – tette hozzá meghatódva.

- Védelemre szorul ez a gyermek... Fel kell vértézze őt, meg kell erősíteni, Jakab mester. Nem lesz könnyű, saját asszonya ellenében... Taníttatni fogja?

- Nem tudom... Nem egyedül döntök. Nincstelenként házasodtam... Amink van, most a kettőnké. De Albert... rokkant... Bármikor segítségre szorulhat – folyton hajtogatja feleségem. Vikta egészsége mindenek fölött, ugyebár...

- Hetekig bent tartjuk... Kezelés, kötözés naponta. Szeretném, ha az iskolából hozzánk jönne „haza”, itt Ön találkozhat vele. Jó helyen lesz nálunk a leánya... Délutánonként, a játékgyárban, ahol nincs nagy hajtás, szakmát kellene taníttatni neki. Érti ugye, mire gondolok? Ha felnő, rendelkezne némi tőkével, hozományra, például. Bissinger grófnő segítségére számíthatnak, de beszélek én is vele... – ajánlotta a professzor. – Védje a kicsi lányt, Gonsenyicza mester! Tartozik neki ezzel! És zárolja a keresetét, mert ha valami történe magával... – tanácsnak szánta, parancsnak hangzott.

Bekopogott az ügyeletes nővér:

- Ébredszik a kis páciens...

Látogatási időn kívül állandóan zárva tartják az emeleti kórtermekhez vezető üvegajót. Petri Sanyika összehajtogatott bekecsén kuporgott

előtte, a lépcső legfelső fokán – irkájával a térdén leckéjét készítette. Aktatáskát használt támasztékul.

– Üdvözlöm, hadnagy úr! – az ismerős legényke láttán felderült Gonsenyicza arca. Emlékezett a sárpuskás csatajelenetre, a gyártelepen többször találkoztak azóta. Lekezelt a környéken oly tájékozott „parancsnokkal”.

– Nincs vizit. Kit keres a fiatalúr?... – kérdezte Glück professzor.

– Apádnál jártál?...

A fiúcska megrázta a fejét.

– Hogy van? – érdeklődött mégis Jakab.

– Rosszul. Odaát, a tüdőklinikán fekszik – válaszolta sietve. – Viktához jöttem, de azt mondják, én csak holnap láthatom. Tessék átadni neki... Dióbél – nyújtott át a mesternek egy piros szalaggal átkötött, kicsi papírzacskót.

